

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Навчально-науковий Юридичний інститут

Фріс П.Л.

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА В
СИСТЕМІ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ
БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ**

**Методичні вказівки
для самостійної роботи**

(для здобувачів заочної форми навчання)

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Право»

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Івано-Франківськ, 2023

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений силабусом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом із навчальним матеріалом, який відпрацьовувався під час проведення навчальних занять.

Навчальний час, відведений для самостійної та індивідуальної роботи студента, визначається силабусом і становить 40-60% загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. Співвідношення обсягів аудиторних занять та самостійної й індивідуальної роботи студентів визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації освітньої програми.

Зміст самостійної роботи над конкретною навчальною дисципліною визначається методичними рекомендаціями викладача.

Самостійна робота над навчальною дисципліною може включати:

опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;

вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;

поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;

підготовка до виступу на семінарських заняттях та підготовка до практичних (лабораторних) занять;

систематизацію вивченого матеріалу перед підсумковим контролем;

опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей;

підготовка та оформлення схем, таблиць, графіків, діаграм тощо.

До самостійної роботи можуть відноситися творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання:

дослідження практичних ситуацій;

підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження та його презентація;

написання есе;

складання і розв'язування задач;

розробка моделей, явищ і процесів;

анотація опрацьованої додаткової літератури;

розробка і розв'язування тестових завдань;

порівняльна характеристика вивчених явищ, процесів тощо;

анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи;

збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми.

У результаті самостійної роботи (в доповнення до прослуханих лекцій та пройдених семінарських чи практичних занять) здобувач повинен більш чітко:

знати:

- проблемні питання теорії, практики та законотворчості в сфері боротьби зі злочинністю;
- концептуальні нормативні засади реалізації політики в сфері боротьби зі злочинністю;
- діюче законодавство у відповідній сфері;
- засади реалізації політики в сфері боротьби зі злочинністю;

вміти:

- порівнювати, аналізувати та тлумачити норми законодавства;
- приймати обґрунтовані рішення з питань реалізації політики в сфері боротьби зі злочинністю.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Назва теми	Семинар. заняття, год.	Форми контролю
		денна	
1	Тема 1. Політика в сфері боротьби зі злочинністю та її місце в системі політики держави. Структура політики у сфері боротьби зі злочинністю	10	Залікова робота
2	Тема 2. Кримінально-правова політика як елемент політики у сфері боротьби зі злочинністю. Поняття, задачі, напрями, зміст кримінально-правової політики	8	Залікова робота
3	Тема 3. Джерела, типи та принципи кримінально-правової політики	8	Залікова робота
4	Тема 4. Історія кримінально-правової політики	10	Залікова робота
5	Тема 5. Ефективність кримінально-правової політики	8	Залікова робота
6	Тема 6. Реалізація кримінально-правової політики	10	Залікова робота
7	Тема 7. Основні завдання кримінально-правової політики на сучасному етапі. Криміналізація та декриміналізація діянь.	12	Залікова робота
8	Тема 8. Політика в сфері боротьби зі злочинністю та права людини	8	Залікова робота
Всього		74	

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Політика в сфері боротьби зі злочинністю та її місце в системі політики держави. Структура політики у сфері боротьби зі злочинністю.

Поняття політики в сфері боротьби зі злочинністю, її місце у загальній правовій політиці держави. Суб'єкти та учасники політики в сфері боротьби зі злочинністю. Контроль в сфері політики в сфері боротьби зі злочинністю. Цілі та завдання політики в сфері боротьби зі злочинністю. Методи та джерела політики в сфері боротьби зі злочинністю.

Підсистеми політики в сфері боротьби зі злочинністю. Завдання та функції підсистем політики в сфері боротьби зі злочинністю: Кримінально-правова політика; кримінально-процесуальна політика; кримінально-виконавча політика; кримінологічна (профілактична) політика.

ТЕМА 2. Кримінально-правова політика як елемент політики у сфері боротьби зі злочинністю. Поняття, задачі, напрями, зміст кримінально-правової політики.

Поняття кримінально-правової політики. Співвідношення кримінально-правової політики з політикою в сфері боротьби зі злочинністю та державною правовою політикою. Взаємозв'язок кримінально-правової політики з кримінально-процесуальною, кримінально-виконавчою та кримінологічною (профілактичною) політикою. Система кримінально-правової політики. Суб'єкти кримінально-правової політики. Джерела кримінально-правової політики. Рівні кримінально-правової політики. Методи кримінально-правової політики.

ТЕМА 3. Джерела, типи та принципи кримінально-правової політики.

Джерела кримінально-правової політики. Типи кримінально-правової політики. Принципи кримінально-правової політики.

ТЕМА 4. Історія кримінально-правової політики.

Періодизація кримінально-правової політики. Київська Русь і період феодальної роздробленості (IX – середина XVII ст.); Козацька держава (середина XVII ст. – середина XVIII ст. - від Богдана Хмельницького до Кирила Розумовського); Період творення Української незалежної держави (1917-1922 рр.); Період Української РСР (1917-1991 рр.); Незалежна українська держава до ухвалення кримінального кодексу України (1991-2001 рр.). Період першого десятиріччя застосування КК 2001 р.

ТЕМА 5. Ефективність кримінально-правової політики

Поняття ефективності права; ефективність політики в сфері боротьби зі злочинністю; ефективність кримінально-правової політики; ефективність

кримінально-правової норми; вплив на ефективність політики в сфері боротьби зі злочинністю та власне кримінально-правової політики соціальних факторів (соціально-економічних, соціально-політичних, соціально-економічних); розрахунок ефективності кримінально-правової політики.

ТЕМА 6. Реалізація політики в сфері боротьби зі злочинністю

Поняття та види реалізації політики в сфері боротьби зі злочинністю. Поняття застосування кримінального закону, як різновиду реалізації закону. Поняття та характеристика кожного з видів застосування кримінального закону як форми реалізації політики в сфері боротьби зі злочинністю.

ТЕМА 7. Основні завдання кримінально-правової політики на сучасному етапі. Криміналізація та декриміналізація діянь.

Напрямки діяльності держави у сфері кримінально-правової політики. Цілі та завдання кримінально-правової політики на сучасному етапі розвитку. Основні тенденції розвитку кримінально-правової політики на сучасному етапі.

Поняття криміналізації та декриміналізації. Підстави криміналізації та декриміналізації. Умови криміналізації та декриміналізації. Об'єкт, обсяг та інтенсивність криміналізації та декриміналізації. Юридично-кримінологічні підстави; соціально-психологічні підстави криміналізації та декриміналізації.

ТЕМА 8. Політика в сфері боротьби зі злочинністю та права людини

Кримінально-правова політика та права людини; кримінально-процесуальна політика та права людини; кримінально-виконавча політика та права людини; кримінологічна (профілактична) політика та права людини.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема 1. Політика в сфері боротьби зі злочинністю та її місце в системі політики держави. Структура політики у сфері боротьби зі злочинністю

Методичні зауваження

Вивчення курсу потрібно розпочати з з'ясування поняття політики у сфері боротьби зі злочинністю, її предмета та змісту, розглянути завдання та цілі. Необхідно зупинитись на суб'єктному складі політики у сфері боротьби зі злочинністю та дослідити різницю між власне суб'єктами та учасниками політики у сфері боротьби зі злочинністю.

Варто також звернути увагу на різноманітні наукові підходи до розуміння понять, а також щодо кола суспільних відносин, які складаються з приводу діяльності у сфері боротьби зі злочинністю.

Також, потрібно визначити співвідношення політики у сфері боротьби зі злочинністю з правовою та внутрішньою політиками держави.

Питання для вивчення:

1. Поняття політики в сфері боротьби зі злочинністю, її місце у загальній правовій політиці держави.
2. Доктринальні підходи до розуміння політики в сфері боротьби зі злочинністю
3. Суб'єкти та учасники політики в сфері боротьби зі злочинністю. Контроль в сфері політики в сфері боротьби зі злочинністю.
4. Цілі та завдання політики в сфері боротьби зі злочинністю.
5. Методи та джерела політики в сфері боротьби зі злочинністю.
6. Підсистеми політики в сфері боротьби зі злочинністю. Завдання та функції підсистем політики в сфері боротьби зі злочинністю.
7. Політика в сфері боротьби зі злочинністю в державній політиці
8. Правова політика Української держави

Рекомендована література:

1. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми : монографія. Київ : Атіка , 2005. 332 с.
2. Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України (2005 р.) : монографія. Київ: Атіка, 2005. 124 с.;
3. Фріс П.Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю і права людини. Монографія. Івано-Франківськ-Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2009. 169 с.
4. Фріс П.Л., Козич І. В., Гануляк Е. М. Диспозитивний метод реалізації кримінально-правової політики Монографія, , Голіней О. М. 2020. 203 с.
5. Фріс П.Л. Ідеологія кримінально-правової політики : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2021. 389 с.

6. Козич І. В. Кримінально-правова політика: функції та функціонування : монографія. Івано-Франківськ, Супрун В. П., 2020. 300 с.

7. Красій М. О. Політика в сфері боротьби зі злочинністю: взаємозв'язок кримінально-правової та кримінально-процесуальної підсистем : монографія / М. О. Красій. Калуш : Петраш К.Т., 2020. 153 с.

Опрацювання додаткової літератури:

1. Загурський О. Б. До питання про теоретичні проблеми державної правової політики у сфері боротьби зі злочинністю. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 60. С. 43-50. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_60_9
2. Козич І.В. Політика в сфері протидії злочинності в системі державної політики. Журнал східноєвропейського права (Електронне фахове видання). 2014. №2. / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2014/04/Козич.pdf>
3. Козич І. В. Види державної політики (в контексті політики в сфері протидії злочинності). Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів «Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина» (26 квітня 2013 року, м. Івано-Франківськ). Івано-Франківськ, 2013. С. 139-141.

Тема 2. Кримінально-правова політика як елемент політики у сфері боротьби зі злочинністю. Поняття, задачі, напрями, зміст кримінально-правової політики

Методичні зауваження

Кримінально-правова політика як системо утворюючий елемент політики в сфері боротьби зі злочинністю має свій предмет та зміст, завдання та цілі, джерела та методи. Необхідно зупинитись також на суб'єктному складі та дослідити різницю між власне суб'єктами та учасниками кримінально-правової політики.

Варто також звернути увагу на різноманітні наукові підходи до розуміння понять, а також щодо кола суспільних відносин, які складаються з приводу діяльності у сфері боротьби зі злочинністю.

Також, потрібно визначити співвідношення кримінально-правової політики з політикою в сфері боротьби зі злочинністю, з правовою та внутрішньою політиками держави. Окремо виноситься питання щодо взаємодії кримінально-правової політики з іншими системо утворюючими елементами політики в сфері боротьби зі злочинністю.

Питання для вивчення:

1. Взаємозв'язок кримінально-правової політики з кримінально-процесуальною, кримінально-виконавчою та кримінологічною (профілактичною) політикою.

2. Система кримінально-правової політики.
3. Рівні та платформи кримінально-правової політики.
4. Методи кримінально-правової політики.

Рекомендована література:

1. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми : монографія. Київ : Атіка, 2005 . 332 с.
2. Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України (2005 р.) : монографія. Київ: Атіка, 2005. 124 с.;
3. Фріс П.Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю і права людини. Монографія. Івано-Франківськ-Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2009. 169 с.
4. Фріс П.Л., Козич І. В., Гануляк Е. М. Диспозитивний метод реалізації кримінально-правової політики Монографія, , Голіней О. М. 2020. 203 с.
5. Фріс П.Л. Ідеологія кримінально-правової політики : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2021. 389 с.
6. Козич І. В. Кримінально-правова політика: функції та функціонування : монографія. Івано-Франківськ, Супрун В. П., 2020. 300 с.
7. Красій М. О. Політика в сфері боротьби зі злочинністю: взаємозв'язок кримінально-правової та кримінально-процесуальної підсистем : монографія / М. О. Красій. Калуш : Петраш К.Т., 2020. 153 с.

Опрацювання додаткової літератури:

1. Загороднюк С. О. "Політика у сфері боротьби зі злочинністю" та "кримінально-правова політика": підходи до визначення поняття. Правові новели. 2022. № 18. С. 117-122. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prno_2022_18_19
2. Козич І. В. Взаємозв'язок кримінально-правової політики з іншими підсистемами політики в сфері боротьби зі злочинністю. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки «Становлення та розвиток юридичної освіти в Національному авіаційному університеті» (16 травня 2013 року, м. Київ). Київ, 2013. С. 231-233.

Тема 3. Джерела, типи та принципи кримінально-правової політики

Методичні зауваження

Кримінально-правова політика як напрямок діяльності держави повинна ґрунтуватися на відповідних законодавчих положеннях. Формами вираження

нормативної бази кримінально-правової політики зазвичай вважаються різноманітні нормативно-правові акти, що в тій чи іншій мірі стосуються проблематики рівня злочинності. Це суттєво відрізняє джерела кримінально-правової політики від джерел галузей права, що лежать в основі системоутворюючих елементів політики у сфері боротьби зі злочинністю, в тому числі кримінального права.

Дослідження типології дає можливість освоїти історичний розріз діяльності держав залежно від особливостей форми правління, державного устрою і т.д.

Принципи кримінально-правової політики поділяючись за різними критеріями відображають специфіку основоположних засад діяльності держави у боротьбі зі злочинністю та взаємозв'язок нормативних джерел, в тому числі джерел елементів політики у сфері боротьби зі злочинністю.

Питання для вивчення:

1. Типологія політики в сфері боротьби зі злочинністю
2. Порівняльний аналіз джерел політики в сфері боротьби зі злочинністю з джерелами кримінального права.

Рекомендована література:

1. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми : монографія. Київ : Атіка , 2005. 332 с.
2. Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України (2005 р.) : монографія. Київ: Атіка, 2005. 124 с.;
3. Фріс П.Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю і права людини. Монографія. Івано-Франківськ-Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2009. 169 с.
4. Фріс П.Л., Козич І. В., Гануляк Е. М. Диспозитивний метод реалізації кримінально-правової політики Монографія, , Голіней О. М. 2020. 203 с.
5. Фріс П.Л. Ідеологія кримінально-правової політики : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2021. 389 с.
6. Козич І. В. Кримінально-правова політика: функції та функціонування : монографія. Івано-Франківськ, Супрун В. П., 2020. 300 с.
7. Красій М. О. Політика в сфері боротьби зі злочинністю: взаємозв'язок кримінально-правової та кримінально-процесуальної підсистем : монографія / М. О. Красій. Калуш : Петраш К.Т., 2020. 153 с.

Опрацювання додаткової літератури

1. Чубинский М. П. Курс уголовной политики. Изд. 2-ое.– СПб.: Типография т-ва «Общественная польза», 1912.– 426 с.
2. Франц фон Лист. Задачи уголовной политики. Преступление как социально-патологическое явление.– М: Инфра-М., 2004.– 110 с.
3. Тубелець О. С. Проблема визначення джерел та форм вираження кримінально-правової політики України в її реалізації. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О.

Тема 4. Історія кримінально-правової політики

Методичні зауваження

Дослідження кримінально-правової політики в історичному розрізі дає можливість прослідкувати як змінювалось правове регулювання питань, які на сучасному етапі відображені в кримінально-правовій, кримінально-процесуальній, кримінально-виконавчій та криминологічній політиках.

Така періодизація дає можливість систематизувати і поділити всю наявну інформацію правового характеру на окремі групи. Відповідно, кожен з періодів відображає особливості державного устрою, нормативного регулювання та проблеми притягнення осіб до кримінальної відповідальності в тих чи інших просторово-часових рамках.

Питання для вивчення:

1. Періодизація політики в сфері боротьби зі злочинністю
2. Київська Русь і період феодальної роздробленості (IX – середина XVII ст.);
3. Козацька держава (середина XVII ст. – середина XVIII ст. - від Богдана Хмельницького до Кирила Розумовського);
4. Період творення Української незалежної держави (1917-1922 рр.);
5. Період Української РСР (1917-1991 рр.);
6. Незалежна українська держава до ухвалення кримінального кодексу України (1991-2001 рр.).
7. Період першого десятиріччя застосування КК 2001 р.
8. Політика в сфері боротьби зі злочинністю на сучасному етапі
9. Політика в сфері боротьби зі злочинністю в умовах агресії російської федерації.

Рекомендована література:

1. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми : монографія. Київ : Атіка , 2005. 332 с.
2. Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України (2005 р.) : монографія. Київ: Атіка, 2005. 124 с.;
3. Фріс П.Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю і права людини. Монографія. Івано-Франківськ-Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2009. 169 с.
4. Фріс П.Л., Козич І. В., Гануляк Е. М. Диспозитивний метод реалізації кримінально-правової політики Монографія, , Голіней О. М. 2020. 203 с.
5. Фріс П.Л. Ідеологія кримінально-правової політики : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2021. 389 с.

6. Козич І. В. Кримінально-правова політика: функції та функціонування : монографія. Івано-Франківськ, Супрун В. П., 2020. 300 с.
7. Красій М. О. Політика в сфері боротьби зі злочинністю: взаємозв'язок кримінально-правової та кримінально-процесуальної підсистем : монографія / М. О. Красій. Калуш : Петраш К.Т., 2020. 153 с.

Опрацювання додаткової літератури:

1. Козич І.В. Історичний досвід як джерело наповнення функцій кримінально-правової політики (на прикладі політико-правових поглядів ранньої античності). *Міжнародний журнал «Право і суспільство»*. 2019/9. С.71-74.
2. Острогляд О. В. Кримінально-правова політика щодо смертної кари в Україні: історико-правовий огляд ХХ-ХХІ століть. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія : Право*. 2021. № 12. С. 173-187.

Тема 5. Ефективність кримінально-правової політики

Методичні зауваження

Ефективність кримінально-правової політики перебуває у безпосередньому зв'язку з ефективністю політики в сфері боротьби зі злочинністю та з явищем ефективності права в цілому. Окрім цього, значний вплив на дані суспільні відносини здійснюють різноманітні соціальні фактори.

Варто також звернути увагу на процес визначення ефективності кримінально-правової політики з урахуванням впливу доктрини та практики. Розрахунок ефективності кримінально-правової політики має важливе значення для досягнення цілей у сфері суспільних відносин, які спрямовані на зниження рівня злочинності.

Питання для вивчення:

1. Поняття ефективності політики в сфері боротьби зі злочинністю
2. Критерії ефективності політики в сфері боротьби зі злочинністю
3. Роль доктрини і практики у визначенні ефективності політики в сфері боротьби зі злочинністю

Рекомендована література:

1. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми : монографія. Київ : Атіка , 2005. 332 с.
2. Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України (2005 р.) : монографія. Київ: Атіка, 2005. 124 с.;

3. Фріс П.Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю і права людини. Монографія. Івано-Франківськ-Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2009. 169 с.
4. Фріс П.Л., Козич І. В., Гануляк Е. М. Диспозитивний метод реалізації кримінально-правової політики Монографія, , Голіней О. М. 2020. 203 с.
5. Фріс П.Л. Ідеологія кримінально-правової політики : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2021. 389 с.
6. Козич І. В. Кримінально-правова політика: функції та функціонування : монографія. Івано-Франківськ, Супрун В. П., 2020. 300 с.
7. Красій М. О. Політика в сфері боротьби зі злочинністю: взаємозв'язок кримінально-правової та кримінально-процесуальної підсистем : монографія / М. О. Красій. Калуш : Петраш К.Т., 2020. 153 с.

Опрацювання додаткової літератури:

1. Борисов В. І., Фріс П.Л. Ефективність кримінально-правової політики. Вісник Асоціації кримінального права України. 2014. Вип. 1. С. 1–18.
2. Мнишенко Є. С. Концептуальні питання ефективності кримінально-правової політики у сфері права на отримання освіти: ланцюг послідовностей. Право і суспільство. 2014. № 1.2. С. 244-246. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2014_1
3. Острогляд О. В. Ефективність реалізації кримінально-правової політики: вплив окремих факторів. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія : Право. 2017. № 3. С. 221-228. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2017_3_33
4. Федоров М. П. Критерії ефективності кримінально-правової політики держави. Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія : Юридична. 2015. Вип. 2. С. 295-303. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlkau_2015_2_31

Тема 6. Реалізація політики в сфері боротьби зі злочинністю

Методичні зауваження

Реалізація кримінально-правової політики як процес втілення в життя її приписів має свої особливості тлумачення, класифікації та форми. Кожна з форм реалізації кримінально-правової політики, а також політики у сфері боротьби зі злочинністю являє собою широкий спектр суспільних відносин, пов'язаних з діяльністю суб'єктів та учасників, чия діяльність спрямована на досягнення завдань та цілей політики в цілому та кожного з її елементів зокрема.

Питання для вивчення:

1. Поняття реалізації політики в сфері боротьби зі злочинністю

2. Способи реалізації політики в сфері боротьби зі злочинністю
3. Поняття та види реалізації політики в сфері боротьби зі злочинністю.
4. Поняття застосування кримінального закону, як різновиду реалізації закону.
5. Поняття та характеристика кожного з видів застосування кримінального закону як форми реалізації політики в сфері боротьби зі злочинністю.

Рекомендована література:

1. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми : монографія. Київ : Атіка , 2005. 332 с.
2. Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України (2005 р.) : монографія. Київ: Атіка, 2005. 124 с.;
3. Фріс П.Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю і права людини. Монографія. Івано-Франківськ-Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2009. 169 с.
4. Фріс П.Л., Козич І. В., Гануляк Е. М. Диспозитивний метод реалізації кримінально-правової політики Монографія, , Голіней О. М. 2020. 203 с.
5. Фріс П.Л. Ідеологія кримінально-правової політики : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2021. 389 с.
6. Козич І. В. Кримінально-правова політика: функції та функціонування : монографія. Івано-Франківськ, Супрун В. П., 2020. 300 с.
7. Красій М. О. Політика в сфері боротьби зі злочинністю: взаємозв'язок кримінально-правової та кримінально-процесуальної підсистем : монографія / М. О. Красій. Калуш : Петраш К.Т., 2020. 153 с.

Опрацювання додаткової літератури

1. Митрофанов І. І. Засоби реалізації кримінально-правової політики. Право і суспільство. 2011. № 5. С. 140-145.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2011_5_30
2. Тубелець О. С. Проблема визначення джерел та форм вираження кримінально-правової політики України в її реалізації. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2011. Вип. 3. С. 16-23.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2011_3_4
3. Лащук Є.В. До питання про форми реалізації кримінально-правової політики. Вісник Верховного Суду України. 2016. № 1. С. 39-46.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2016_1_7

Тема 7. Основні завдання кримінально-правової політики на сучасному етапі. Криміналізація та декриміналізація діянь

Методичні зауваження

Напрямки діяльності держави, а також цілі і завдання кримінальної політики на сучасному етапі розвитку суспільства продиктовані рядом чинників суспільно-політичного характеру, а також тенденціями розвитку внутрішньої політики держави, правової політики та політики у сфері боротьби зі злочинністю.

Кримінально-правова політика також перебуває у взаємозв'язку та взаємовпливі з іншими елементами політики в сфері боротьби зі злочинністю, що також визначає основні завдання і цілі, що ставляться на сьогоднішній день перед державою в сфері боротьби зі злочинністю.

Інститути криміналізації та декриміналізації відображають процеси введення певних діянь в коло кримінально караних, або ж навпаки їх виключення з даного правового поля. Такі процеси мають свої детермінанти та критерії оцінки і спричиняють значний вплив на політику в сфері боротьби зі злочинністю в цілому, визначаючи в тому числі її вихідні положення.

Питання для вивчення:

1. Напрямки діяльності держави у сфері кримінально-правової політики.
2. Цілі та завдання кримінально-правової політики на сучасному етапі розвитку.
3. Поняття ефективності права. Ефективність політики в сфері боротьби зі злочинністю. Ефективність кримінально-правової норми.
4. Вплив на ефективність політики в сфері боротьби зі злочинністю соціальних факторів (соціально-економічних, соціально-політичних, соціально-економічних).
5. Розрахунок ефективності політики в сфері боротьби зі злочинністю.
6. Поняття криміналізації та декриміналізації.
7. Підстави, умови, об'єкт, обсяг та інтенсивність криміналізації та декриміналізації.
8. Особливості трансформації кримінально-правової політики в умовах агресії російської федерації.
9. Основні тенденції розвитку кримінально-правової політики на сучасному етапі
10. Критерії криміналізації злочинних діянь
11. Декриміналізація та її підстави

Рекомендована література:

1. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми : монографія. Київ : Атіка , 2005. 332 с.

2. Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України (2005 р.) : монографія. Київ: Атіка, 2005. 124 с.;
3. Фріс П.Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю і права людини. Монографія. Івано-Франківськ-Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2009. 169 с.
4. Фріс П.Л., Козич І. В., Гануляк Е. М. Диспозитивний метод реалізації кримінально-правової політики Монографія, , Голіней О. М. 2020. 203 с.
5. Фріс П.Л. Ідеологія кримінально-правової політики : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2021. 389 с.
6. Козич І. В. Кримінально-правова політика: функції та функціонування : монографія. Івано-Франківськ, Супрун В. П., 2020. 300 с.
7. Красій М. О. Політика в сфері боротьби зі злочинністю: взаємозв'язок кримінально-правової та кримінально-процесуальної підсистем : монографія / М. О. Красій. Калуш : Петраш К.Т., 2020. 153 с.

Опрацювання додаткової літератури

1. Северин А. Ю. Завдання кримінально-правової політики. Молодий вчений. 2016. № 11. С. 324-328.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_11_78
2. Лащук Є. В. Мета і завдання кримінально-правової політики України. Наука і правоохорона. 2015. № 2. С. 139-145.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2015_2_24

Тема 8. Політика в сфері боротьби зі злочинністю та права людини

Методичні зауваження

Політика в сфері боротьби зі злочинністю має свою внутрішню структуру та систему. Основними елементами політики в сфері боротьби зі злочинністю є кримінально-правова, кримінально-процесуальна, кримінально-виконавча та кримінологічна (профілактична) політики. Перед кожним з цих елементів ставляться відповідні завдання та визначаються функції. Саме в структурі цих суспільних відносин необхідно прослідкувати моменти дотичні з правами людини, що власне і характеризує сучасні тенденції розвитку політики в сфері боротьби зі злочинністю та її системоутворюючих елементів.

Питання для вивчення:

1. Кримінально-правова політика та права людини.
2. Кримінально-процесуальна політика та права людини.
3. Кримінально-виконавча політика та права людини.
4. Кримінологічна (профілактична) політика та права людини.
5. Кримінально-правова політика і міжнародне гуманітарне право
6. Особливості реалізації кримінально-правової політики в умовах воєнного стану

7. Захист прав людини в умовах агресії російської федерації

Рекомендована література:

1. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми : монографія. Київ : Атіка , 2005. 332 с.
2. Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України (2005 р.) : монографія. Київ: Атіка, 2005. 124 с.;
3. Фріс П.Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю і права людини. Монографія. Івано-Франківськ-Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2009. 169 с.
4. Фріс П.Л., Козич І. В., Гануляк Е. М. Диспозитивний метод реалізації кримінально-правової політики Монографія, , Голіней О. М. 2020. 203 с.
5. Фріс П.Л. Ідеологія кримінально-правової політики : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2021. 389 с.
6. Козич І. В. Кримінально-правова політика: функції та функціонування : монографія. Івано-Франківськ, Супрун В. П., 2020. 300 с.
7. Красій М. О. Політика в сфері боротьби зі злочинністю: взаємозв'язок кримінально-правової та кримінально-процесуальної підсистем : монографія / М. О. Красій. Калуш : Петраш К.Т., 2020. 153 с.

Опрацювання додаткової літератури

1. Pavlo L. Fris, Sviatoslav M. Krul, Yurii I. Mykytyn, Victoriia V. Shpiliarevych The activities of the European Court of Human Rights and its influence on the criminal law politics of Ukraine. Journal of Advanced Research in Law and Economics. Volume IX. Issue 3 (41). 2019. S. 762–766.
2. Василенко С. Д. Політика і права людини у контексті євроінтеграційних процесів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Історія. Філософія. Політологія. 2011. Вип. 3. С. 134-141.
3. Зубченко С. "Україна — не Росія": деякі дипломатичні, юридичні та кримінально-психологічні ключі до розуміння матриці російської агресії проти України. Україна дипломатична. 2017. Вип. 18. С. 609-620.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrdip_2017_18_78